

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XVIII
Nr. 837
Vineri 11 febr.
1966
4 pag. 25 bani

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

16 FEBRUARIE

În paginile glorioase ale istoriei poporului român s-au înscris de către clasa muncitoare, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, momente pline de eroism care au determinat progresul societății românești. Plină de măreție este istoria mișcării muncitorești, a Partidului Comunist Român.

Pentru cauza dreptății a partidului și a poporului muncitor, pentru viitorul luminos al patriei, comuniștii și numeroși alți patrioți au luptat cu neîmormântată abnegație, au înfruntat măsurile arbitrate, teroarea polițienească prin care regimul burgeois-moșieresc încerca să se salveze, și-au dat chiar viața.

În decursul dezvoltării luptei mișcării muncitorești, clasa muncitoare, eroul colectiv al istoriei contemporane a României, a determinat prin manifestarea hărdănită a forței sale cursul dezvoltării ulterioare a țării. Marile lupte ale muncitorilor ceferiști și petrolști desfășurate, sub conducerea partidului, în ianuarie — februarie 1933, moment culminant al luptelor revoluționare ale clasei muncitoare, al acțiunilor de împotriva ale țăranilor, meseriașilor, funcționarilor, intelectualiilor, studenților, cadrelor didactice din anii crizei economice, s-au înscris la loc de frunte în istoria mișcării muncitorești.

Prin avântul lor, prin spiritul lor de sacrificiu, ceferiștii de la Atelierele Grivița, de la Nicolina-Iasi, din Cluj, Galați, Pașcani etc., ca și petrolștii din Valea Prahovei s-au afirmat ca detasamente înaintate și combative ale proletariatului din țara noastră. Luptele muncitorilor ceferiști și petrolști din februarie 1933 au fost determinate de ascuțirea puternică a contradicțiilor regimului burgeois-moșieresc în anii crizei economice. Ele au fost rezultatul maturizării conștiinței politice a clasei muncitoare, ca urmare a activității desfășurate de comuniști, a rolului și influenței mișcării organizate în sindicate, a organizării comitetelor de acțiune. În organizarea luptei muncitorilor din atelierele căilor ferate un rol însemnat a avut intensificarea activității sindicatelor, crearea Comitetului Central de acțiune. La conferința pe țară a ceferiștilor, care a avut loc în București la 20 martie 1932, au participat muncitori comuniști, social-democrați, socialiști independenți, membri ai altor partide, precum și muncitori neorganizați. Conferința a ales Comitetul Central de acțiune, alcătuit din muncitori din principalele centre ferroviare, secretar fiind desemnat Gheorghe Gheorghiu-Dej. Creat pe baza frontului unic, în condițiile cînd P.C.R. se afla în adîncă ilegalitate, Comitetul Central de acțiune a contribuit la pregătirea, coordonarea și desfășurarea luptelor eroice ale muncitorilor ceferiști.

La sfîrșitul anului 1932 au devenit și mai evidente consecințele dezastruoase ale politicii duse de către clasele exploatare pentru a ieși din criză. Imprumuturile făcute peste hotare, concedierile în masă, reducerea continuă a salariilor au determinat o și mai puternică înrăutățire a situației materiale a maselor, adîncirea ruinei economice și financiare a țării. La începutul anului 1933, ca urmare a acceptării acordului înrobitor de la Geneva, prin care se urmărea asigurarea plății datoriei publice și menținerea monopolurilor străine în România, guvernul burgeois-moșieresc inițiază aplicarea celei de a treia „curbe de sacrificii” care prevedea reducerea salariilor și pensiilor cu 10—20 la sută pe primele trei luni ale anului. Noua „curbă de sacrificii” a lovit crunt masa salariaților statului, deoarece se aplica în condițiile cînd salariile și pensiile erau și așa foarte scăzute ca urmare a reducerilor din ianuarie 1931 și 1932. Măsurile aplicate de către guvern au înrăutățit și mai mult situația de mizerie a maselor muncitoare, au determinat creșterea împotrivirii clasei muncitoare și a celor mai largi părturi ale populației.

La 21 ianuarie 1933 „Asociația învățătorilor”, într-un comunicat publicat în ziarul „Dimineața”, arată că hotărîrea guvernului cu privire la noua reducere de salarii a produs în rândurile învățătorilor revolta și nemulțumire. „Dacă își închipuie domnilor ce ne guvernează — se scria în comunicat — că învățătorii vor primi palmuirea cu brațele încrucișate se înșală”. În ziua de 22 ianuarie, aceeași asociație a organizat, la București, întrunirea președinților asociațiilor regionale și județene ale învățătorilor din Dorohoi, Cluj, Iasi, Cimpulung-Moldovenesc, Gorj, Ilfov, Dimbovița, Olt, Prahova, Arad, Tirnava Mică, Maramureș, Alba, Ciuc etc., care în numele celor 40 000 de cadre didactice au cerut guvernului retragerea hotărîrii cu privire la reducerea salariilor. La 24 ianuarie „Asociația generală a profesorilor secundari din România” și-a alăturat protestul său „Asociației învățătorilor”. Mărirea taxelor de examen a determinat intrarea în grevă în a doua jumătate a lunii ianuarie a studenților de la facultățile de drept și medicină.

Împotriva noii „curbe de sacrificii” și a impozitelor mărite au protestat „Asociația generală a medicilor din România”, „Asociația generală a inginerilor din România”, „Federația economică din care făceau parte asociațiile meseriașilor, comercianților, ale debitorilor urbani, contabilii C.F.R. în diferite orase ale țării — Brașov, Timișoara, Reșița, Suceava, Turnu Măgurele — au avut loc întruniri de protest ale funcționarilor, somerilor, micilor industriași, pensionarilor, invalizilor etc.

În a doua jumătate a lunii ianuarie au avut loc în București adunări de protest organizate de Federația generală a Asociației C.F.R. și Federația generală a salariaților publici.

Lupta de clasă în creștere, acțiunile hotărîte ale muncitorilor ceferiști, petrolștii, ale muncitorilor de mîine a duratei învățămîntului obligatoriu, luptele țăranilor vădeau întărirea însemnată a rolului partidului comunist de organizator și conducător al maselor largi. Luptele ceferiștilor din București se desfășurau sub conducerea organizației locale a P.C.R., a Comitetului Central de acțiune pe țară.

Problema cea mai importantă care frământa rîndurile muncitorilor era aceea a salariilor. Revolta lor a sporit atunci cînd au aflat că avansul din salariul pe luna ianuarie nu va mai fi plătit în întregime. La adunările care au avut loc la sindicat, în calea Griviței, în zilele de 26—27 ianuarie, s-au discutat metodele de luptă care trebuiau adoptate pentru a se obține încetarea reducerii salariilor, plata integrală a avansului, returnarea celor concediați, renunțarea la sistemul amenzilor etc.

Răspunzînd chemării comunistilor, comitetul sindical și comitetul de inițiativă, în dimineața zilei de 28 ianuarie, la semnalul dat din toate părțile atelierului, muncitorii au lăsat lucrul și s-au adunat în hala a II-a a secției vagoane.

Înfrîșind amploarea demonstrației de la 28 ianuarie 1933, la care au participat 5 000 de muncitori ceferiști de la Atelierele C.F.R. Grivița ziarul „Lupta sindicală” sublinia faptul că timp de 3 ore ceferiștii au fost stăpîni ai atelierelor, transformîndu-le în cîmp de luptă pentru revendicările lor vitale. Demonstrația din 28 ianuarie a sîlit direcția să accepte cererile privind plata avansului din salariu și a constituit o verificare a forțelor muncitorimii ceferiste. Cu acest prilej a fost ales Comitetul de acțiune pe întreaga întreprindere și a fost lărgit programul de revendicări.

ONIȚA GLIGOR

(Continuare în pag. 4-a)

Consfătuiri privind modernizarea predării

La Ministerul Învățămîntului au loc, în această perioadă, o serie de consfătuiri de lucru cu privire la îmbunătățirea predării matematice, fizicii, chimiei, biologiei, educației cetățenești etc., în școlile generale și în licee. Colective largi din care fac parte academicieni, cadre universitare, profesori cu o bogată experiență în predare, autori de manuale, reprezentanți ai Ministerului Învățămîntului, ai Editurii didactice și pedagogice dezbate, pe ramuri, principalele probleme pe care le comportă modernizarea predării acestor materii atât de importante în procesul de învățămînt.

Dezbaterile purtate în cadrul acestor colective au ca obiect îmbunătățirea programelor și manualelor pentru fiecare clasă, stabilirea unor modalități mai moderne, mai directe de predare, care să asigure înțelegerea capitolelor matematice, fizicii, chimiei, biologiei, educației cetățenești etc., în lumina noilor descoperiri din domeniul acestor științe și a cerințelor care stau în prezent în fața învățămîntului. În același timp, dezbaterile au ca scop aflarea căilor care permit sporirea accesibilității cunoștințelor transmise în școala generală și în licee, păstrîndu-se însă caracterul riguros științific al acestor cunoștințe.

Sînt discutate larg, de asemenea, problemele legate de cit mai bună pregătirea elevilor pentru examenul de maturitate și pentru concursurile de admitere în învățămîntul superior, astfel încît să se asigure absolvenților liceului nivelul de cunoștințe necesar continuării studiilor în universități și institute, ca și activității în producție. Din acest punct de vedere sînt abordate o serie de probleme ca raportul între clasic și modern, între practic și teoretic în studiul fizicii, chimiei, matematicii, biologiei etc.

Discutarea aprofundată și competentă a tuturor acestor probleme va duce, neîndoind, la îmbunătățirea pregătirii elevilor în școlile generale și în licee, la întărirea caracterului științific al predării.

Vorbînd elevilor despre Grivița de ieri și de azi.

DOCUMENTAREA ȘI INFORMAREA ȘTIINȚIFICĂ

Îndeplinirea obiectivelor deosebit de complexe puse de Congresul al IX-lea al P.C.R. în fața școlii — cuprinderea în următorii 5 ani a circa 25 la sută din populația țării, crearea condițiilor de mînire a duratei învățămîntului obligatoriu, extinderea învățămîntului mediu prin înființarea liceelor de specialitate, ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a cunoștințelor de cultură generală, științifice și tehnice ale tuturor elevilor — presupune elaborarea din punct de vedere teoretic a unor probleme dintre cele mai diverse. La această elaborare își aduc în prezent o contribuție tot mai largă cadrele didactice — învățătorii și profesorii — care participă la îmbogățirea cercetărilor în domeniul procesului instructiv-educativ, la generalizarea experienței noi, înaintate, acumulate în activitatea școlilor noastre, la promovarea principiilor moderne în instrucție și educație.

Pentru ca munca de cercetare a cadrelor didactice să crească în valoare, să aibă o reală bază științifică, este însă necesar să se lărgască informația și documentarea în specialitate. În același timp, informația și documentarea sînt absolut necesare pentru ridicarea continuă a pregătirii profesionale a cadrelor didactice.

În prezent, forul central de informație și documentare în domeniul pedagogic îl constituie Biblioteca centrală de pe lângă Institutul de științe pedagogice, care dispune de un fond de peste 200 000 cărți și reviste — literatură didactică și pedagogică, lucrări privind istoria gîndirii pedagogice și a învățămîntului românesc, manuale, cursuri, tratate universitare, lucrări și reviste de peste hotare etc. În anul 1965, peste 22 000 de învățători și profesori din toate regiunile țării au folosit documentația științifică multilaterală, pe care le-a pus-o la dispoziție biblioteca. De asemenea, aceasta a elaborat în sprijinul cadrelor didactice peste 500 de bibliografii tematice, pe probleme dintre cele mai diverse: pedagogie generală, didactică, metoda de predare a unor discipline. În ultimul timp au fost întocmite peste 50 bibliog-

rafiile pe teme de educație, cu privire la caracterul de sistem al muncii educative, la corelația dintre formele colective de educație și mijloacele de tratare individuală, la educația în spiritul patriotismului socialist, al atitudinii comuniste față de muncă și avuturile obștești etc. Cu sprijinul cercetărilor de la Institutul de științe pedagogice s-a trecut la editarea unor buletine de documentare pedagogică și la elaborarea unei bibliografii pedagogice complexe, începînd din anul 1790 și pînă în prezent.

Este cunoscut, de asemenea, aportul pe care îl aduc la informarea cadrelor didactice în cele mai diverse domenii presa pedagogică, precum și publicațiile de specialitate editate de societățile de științe matematice, de științe fizice și chimice, de biologie și geografie, de științe istorice și filologice.

Cu toate succesele obținute în informația și documentarea științifică a cadrelor didactice, față de cerințele actuale ale școlii și învățămîntului nostru se cer noi îmbunătățiri în această direcție. Sotim că, pentru sprijinirea învățătorilor și profesorilor în vederea desfășurării unor cercetări proprii în domeniul învățămîntului, al educației etc., este necesar să se treacă la o etapă superioară de informație și documentare.

Ținînd seama de numărul mare al suitorilor școlii — peste 175 000 — actuala organizare a Bibliotecii centrale pedagogice nu mai poate satisface cerințele. Ea ar trebui organizată — după părerea noastră — pe sistemul unui „Centru de documentare pedagogică”, care, să funcționeze tot în cadrul Institutului de științe pedagogice, avînd o dotare la nivelul centrelor de documentare din domeniul chimiei, medicinei, transporturilor etc. În mod imperios se cere dotarea cu aparate de micro-filmare și de citit microfime, condiție indispensabilă pentru îmbogățirea informației științifice cu lucrări de valoare din țară și din străinătate.

Pentru asigurarea unei documentări mai bogate din străinătate se cere intensificarea schimbului de publicații. Sugerăm, în acest scop, ca Editura didactică și pedagogică să ia măsuri ca lucrările de specialitate mai importante tipărite la noi în țară să fie însoțite de rezumate în limbile de largă circulație. Se pot edita de asemenea, de către E.D.P., culegeri de studii în limbi străine, iar unele lucrări pot fi traduse în întregime.

Cum pe plan central nu pot fi satisfăcute nici în aceste condiții cerințele de informare științifică a cadrelor didactice, se simte necesitatea înființării, pe lângă secțiile de învățămînt, a unor biblioteci regionale cu profil corespunzător, care să aibă sprijinul material și îndrumarea „Centrului de documentare pedagogică” din București. Aceste biblioteci pot fi organizate la început în localurile unor licee cu tradiție, în cadrul institutelor pedagogice de 3 ani sau al institutelor de perfecționare a cadrelor didactice.

În privința informării prin intermediul „Revistei de pedagogie”, al „Gazetei învățămîntului”, al revistelor de specialitate etc., se simte necesitatea ca bibliografiile, recenzile etc. să fie mai strîns legate de sarcinile puse de partid școlii noastre în etapa actuală. Recenziile publicate în prezent nu-l ajută în toate cazurile pe cititor să desprindă valoarea și lipsurile lucrărilor recenzate. Recenziile sînt încă puține ca

număr și adesea sărace în conținut, simple rezumate laudative ale lucrărilor prezentate. Sînt și cazuri cînd prezentarea în mod obiectivist a unor lucrări din literatura de specialitate din apus duce la confuzii, în loc să ajute la corecta informare a cititorului. Se cere mai multă exigență și în selectarea lucrărilor pentru bibliografiile, buletine de documentare, recenzii etc., prezentîndu-se în primul rînd lucrările valoroase pe plan științific. În „Revista de pedagogie” se pot publica mai multe studii de pedagogie comparată, privind rezolvarea în diferite țări a unor probleme de învățămînt și educație. În general este necesară o informare la zi, mai vie, cu idei noi, valoroase.

Paralel cu preocuparea de a sporii căile de îmbogățire a informației și documentării științifice a cadrelor didactice trebuie intensificată și grija pentru valorificarea rezultatelor cercetării. În prezent, aceste rezultate sînt aduse la cunoștința maselor de învățători și profesori prin unele culegeri editate de E.D.P. Pentru a da însă cadrelor didactice posibilitatea să cunoască și mai larg rezultatele cercetării științifice, experiența înaintată în procesul instructiv-educativ, considerăm că ar fi bine să se reînființeze „Revista generală a învățămîntului”, revistă care s-a bucurat de o stimă bine meritată în rîndurile învățătorilor și profesorilor și al cărei fondator a fost Spiru Haret.

Considerăm, de asemenea, că se simte necesitatea înființării „Asociației pedagogilor din Republica Socialistă România”, pe care o vedem ca un forum de dezbateri și confruntări de idei în domeniul pedagogic, al instrucției și educației în general.

Există multiple căi care pot fi folosite în scopul informației și documentării științifice a cadrelor didactice, al valorificării rezultatelor muncii lor de cercetare. Utilizarea lor va determina, neîndoind, sporirea contribuției învățătorilor și profesorilor la ridicarea nivelului științific al muncii din învățămînt.

Prof. PETRE BARBULESCU
șeful secției „Educație”
din Institutul de științe pedagogice

Concursurile pe specialități

Intrate adine în tradițiile școlare, prilej de relevare a unor talente și aptitudini care s-au confirmat ulterior prin strălucite afirmări pe plan științific și literar, concursurile pe specialități ale elevilor din licee școli pedagogice, școli profesionale și tehnice de mașini, organizate de Ministerul Învățământului împreună cu societățile științifice ale cadrelor didactice au debutat în ediția 1986, la sfârșitul săptămânii trecute, cu faza lor de masă — etapa locală.

Ne-am adresat unor profesori care au prezidat câteva dintre comisiile de concurs solicitându-le unele păreri și aprecieri în legătură cu această importantă manifestare cultural-științifică a elevilor, în dorința de a desprinde unele concluzii pentru viitor. Publicăm răspunsurile primite:

Prof. Savin Buică: Și în acest an concursul de matematică a stîmmit un viu interes în rândul elevilor și al profesorilor. Elevii, participarea la concurs le-a permis să-și verifice cunoștințele și să se familiarizeze cu cerințele unei asemenea probe. La rîndul lor, profesorii care i-au pregătit pe concurenți au avut posibilitatea să descopere printre ei elementele talentate, să valorifice din plin capacitatea acestora.

Cîteva considerații despre lucrări. După părerea mea, temele propuse pentru prima etapă a concursurilor trebuie să aibă în primul rînd un rol mobilizator, dovedind elevilor că printr-o muncă susținută pot obține rezultate valoroase. Totodată, ele trebuie să permită selecționarea celor mai buni, arătându-le cerințele și căile pentru dobîndirea unei pregătiri mereu mai înalte. Dacă temele date în acest an în clasele a IX-a și a X-a au fost cele mai bogate, în înțelegerea mai profundă a celor citite.

În acest an, subiectele propuse au fost, după părerea membrilor comisiei noastre, foarte bine alese și formulate.

Concurenții au avut astfel posibilitatea să-și sistematizeze cunoștințele și ideile la un nivel superior celui solicitat de o lucrare de control, au putut să-și manifeste mai puternic capacitățile de interpretare originală a fenomenului literar.

S-ar mai putea discuta și asupra îmbunătățirii criteriilor de corectare a lucrărilor. Dacă la matematică, fizică, chimie, corectarea se realizează cu maximum de obiectivitate, după un punctaj stabilit în prealabil de membrii comisiei, la română, datorită specificului materiei, o asemenea punctaj nu se poate realiza,

coeficientul de subiectivitate în apreciere rămînd destul de ridicat. Un singur exemplu cred că este concludent. Anul trecut, la faza republicană a concursului, un candidat, referindu-se la Tudor Arghezi, l-a comparat cu Brăncuși, scriind: „Cartea lui Brăncuși e de piatră. Oare, metaforic vorbind, cartea lui Arghezi nu este și ea de piatră?”. Această frază a apărut, cu totul nejust, printre exemplurile de „confuzii” spicuite din lucrări.

Prof. Ioan M. Popa: O primă constatare pozitivă de marginea concursului de fizică din acest an se referă la creșterea numărului de participanți.

În legătură cu temele prezentate se poate afirma că la toate clasele ele au fost judicioase alese.

Mulți elevi au realizat lucrări cu caracter teoretic de o certă valoare, dovedind cunoștințe mult superioare cerințelor programului școlar. Aceasta relevă preocuparea profesorilor pentru pregătirea la un nivel superior a celor mai buni elevi. Am remarcat însă și unele lucrări deficiente, îndeosebi în ceea ce privește realizarea legăturii între problemele tratate, fapt care ne arată nouă, profesorilor, că trebuie să-i obișnuim pe elevi cu sintezele.

Și subiectele care cereau rezolvarea unor probleme au fost accesibile. La clasa a X-a însă, formularea a fost interesantă, rezolvarea unor puncte conform cerințelor problemei a dus la interpretări mai puțin corecte. De exemplu, i-a pus în încurcătura pe elevii cerința de a afla intensitatea medie la descărcarea condensatorului printr-o rezistență. După cum se știe, descărcarea condensatorului este un fenomen complex și rezolvarea ei corectă depășește nivelul elevilor. Elevii clasei a XI-a au întimpinat greutăți în folosirea aparatului matematic. Deși mulți dintre ei au efectuat raționamentul corect, n-au știut să rezolve ecuația incompletă de gradul II rezultată, cu toate că o studiaseră la matematică, încă în clasa a VIII-a. Se impune de aici concluzii, și pentru profesorii de matematică, și pentru cei de fizică.

Prof. Al. Hlasevici: Subiectele propuse la chimie s-au referit la probleme importante — „Acidul sulfuric și sulfatul” la clasa a IX-a, „Legăturile chimice” la clasa a X-a și „Proprietățile chimice ale hidrocarburilor aciclice nesaturate” la clasa a XI-a — toate în strînsă legătură cu dezvoltarea industriei chimice din țara noastră.

Este îmbucurător numărul însemnat de lucrări bune și foarte bune, care se ridică la un nivel apropiat punctajului maxim. În același timp, însă, analiza lucrărilor arată că unii elevi nu sînt încă în măsură să valorifice cunoștințele pe care le posedă, fie datorită unor lacune în cunoștințe, fie mai ales dintr-o greșită metodă de lucru. Ei extind prea mult prezentarea unor aspecte și nu reușesc să cuprindă în ansamblu problemele.

În general, concursul a fost mobilizator și a stimulat elevii pentru o activitate conștientă sistematică.

DIN EXPERIENȚA OAMENILOR ȘCOLII

Criteriile analizei literare

Există la unii profesori de limba română o anumită ezitare atunci cînd trebuie să analizeze cu elevii o operă literară. Această ezitare provine de cele mai multe ori din faptul că noțiunea de analiză literară, criteriile și conținutul ei nu sînt încă suficient precizate, că mai există multe nelămuriri în ceea ce privește modul în care trebuie realizată.

Îndrumările existente în manualele cu privire la efectuarea analizei literare (1. Geneza; 2. Semnificația titlului; 3. Tema; 4. Subiectul etc.) sînt aplicabile — cu anumite rețineri și renunțări la aplecările stereotipe — la clasele a VIII-a și a IX-a, oferind o modalitate destul de firescă de trecere de la lectura literară din școala generală la studiul literaturii în liceu. În clasele superioare, aplicarea acestei metode ni se pare contraindicată.

În primul rînd, pentru că ea este în cel mai înalt grad simplă, ducînd în cele mai multe cazuri la interpretări sociologice-vulgare. Aplicarea ei îi face pe elevi să nu tindă seama de faptul că opera literară nu „zgrăvește” realitatea, ci o interpretează, reievind-i esența, că de cele mai multe ori opera literară nu este determinată direct și nemijlocit de factorul economic, ci — așa cum arată Fr. Engels în scrisoarea către Hans Starckenburg — între determinantul economic și determinantul artistic se interpoziționează o serie întreagă de interrelații ale altor factori. Apoi, această metodă pulverizează opera literară, o descompune mecanic și arbitrar în elemente care îi sînt prezentate elevului izolat, pe rînd, ca și cum i s-ar arăta succesiv piesele demontate ale unui ceasornic, făcîndu-se posibilă de a-și forma o privire de ansamblu asupra obiectului. Și, în sfîrșit, opera literară fiind un fenomen unic, nerespectabil, analiza ei nu se poate realiza printr-o schemă aplicabilă prin repetiție, ca un șablon, mai multor creații.

Analizînd cu elevii mei operele literare prevăzute în programă (în seama de faptul că finalitatea analizei constă în formarea gustului pentru lectură, a capacității de a înțelege sensul operelor citite, avînd în vedere că actul lecturii este un act complex, care solicită neapărat o amplă participare emoțională și intelectuală). În aceste condiții, „genul operelor” este un moment util numai în măsura în care poate lu-

mina împrejurările ce au determinat o anumită configurație a acestora, aducînd în discuție împrejurările general-istorice și factorii de ordin ideologic și estetic care au dus la-elaborarea operelor. Nu neglijez nici factorii incidentali care au contribuit, în unele cazuri hotărîtor, la elaborarea unor opere sau la declanșarea procesului creator. Bineînțeles, explicarea genezei operelor necesită din partea profesorului o prealabilă, precisă și conștiințioasă documentare, care în momentul de față, datorită monografiilor și studiilor de care dispunem, se poate efectua în bune condiții.

În continuare abordez problemele care relevă de fapt fizionomia specifică, unică, a operelor, precum și problemele menite să explice personalitatea artistică — evident unică și aceasta — a creatorului. Un punct de plecare în această direcție îl poate constitui stabilirea categoriei tematice a operelor, avîndu-se în vedere că, spre deosebire de opera literară, tema nu este unică. Precizez aici și eventualele motive tematice secundare, precum și eventualele motive anecdotice din construcția subiectului. Aceste motive — dacă există — au o anumită circulație în literatura națională sau universală și o anumită proveniență în opera pe care o analizăm, lucruri pe care le relev de asemenea. Stabilesc zona de viață pe care o investighează opera, precum și mediul social căruia i se circumscrie.

Trasez, așadar, pînă aici, liniile generale ale fizionomiei operelor, trăsăturile ei de bază, dar nu încă cele individuale. Precizarea lor o întreprind în continuare, prin definirea exactă a tipului de operă. Întrebarea la care îl solicit pe elevi să răspundă este dacă scriitorul își transmite mesajul său în mod direct sau indirect. O dată lămurit acest lucru, abordez problemele de compoziție în care se vădește de fapt unitatea indestructibilă dintre formă și conținut. Aici se impune desigur, o distincție netă între operele epice sau dramatice și cele lirice. În cazul epicii sau al dramaturgicului analizăm și motivăm în primul rînd modul (sau modulurile) de expunere folosite. Dacă modulurile de expunere tradiționale — narativa, descrierea, dialogul — nu ridică probleme deosebite, în schimb stăruim asupra monologului interior și stilului indirect liber, unul dintre cele mai moderne procedee ale prozelor contemporane.

În cadrul analizei subiectului nu înțesit asupra reproducerii rezumatelor a acțiunii, pe care și cel mai slab elev o poate reconstitui singur, ci asupra evidențierii naturii conflictului, a forțelor care îl generează, a specificului său dintr-un anumit punct de vedere și a modului în care se rezolvă.

În sfîrșit interrelațiile cu analiza subiectului este momentul analizei personajelor. Aici, înainte de definiția caracterelor, stabilesc cu elevii dacă personajele sînt construite pe baza unor prototipuri, care sînt acestea și ce anume au transmis ele personajelor. Caut să evit caracte-

rizările vagi, impresioniste, general aplicabile unui grup de personaje dintr-o anumită categorie, urmînd să scot în evidență în special acele elemente care deosebesc personajele unele de altele. Consider important să atrag atenția elevilor asupra mijloacelor folosite de autor pentru caracterizarea personajelor. Nu trec cu vederea faptul că există o întinsă categorie de opere în care nu avem de a face cu personaje, ci cu caractere.

În cazul operelor lirice înlocuiesc „redarea” chinuții și penibilă, în proză, a conținutului poeziei cu relevarea sentimentelor, a ideilor, a atmosferei, căutînd să ajut pe elevi să realizeze înșiși intențiile, sentimentele autorului. În acest sens tin seama de faptul că opera lirică, spre deosebire de cea epică sau dramatică, este receptivă de multe ori înții prin participarea intelectuală și apoi prin participarea afectivă. Aceasta este și cauza pentru care sînt importante unele simple inventarii mecanice a tropilor, a elementelor de sintaxă poetică și de versificație — elemente ale formei, dar care nu pot fi separate de conținut. Întrebarea la care urmăresc să răspundă analiza este: ce capacitate funcțională au ei, de ce a ales poetul acești tropi și aceste elemente de sintaxă poetică și de versificație și nu altele? În unele cazuri trasez și unele jaloane menite să precizeze temperamentul artistic al scriitorului: la ce anume este mai receptiv care elemente alcătuiesc cu predilecție universal sau afectiv.

Aprecierile asupra elementelor notabile pe care le are în vedere opera pot să facă trecerea firesc spre ultima parte a analizei literare, aceea în care de fapt se emit judecățile de valoare asupra operelor, indiferent căruia gen literar îi aparține ele. Aduc în prealabil în discuție faptele din care rezultă atît circulația opera, cît și influențele pe care eventualele le-a exercitat. Prezint elevilor, în acest moment final al analizei, și unele citate din critici și istorici literari de prestigiu. Apoi, aprecierea globală a operelor se referă la valoarea ei în contextul creației scriitorului, al unui anumit curent de creație și al literaturii naționale. Atunci cînd este cazul, mă refer și la acourile pe care le-a stîmmit opera peste hotare.

Ordinea în care se succed momentele analizei literare nu este, bineînțeles, rigidă. Profesorul o poate modifica în funcție de punctul de vedere personal în legătură cu interpretarea operelor, după cum poate adăuga sau abandona anumite etape ale analizei în funcție de tipul de operă, de materialul bibliografic de care dispune sau de nivelul de pregătire a clasei. În orice caz, o asemenea analiză presupune obligatoriu lectura prealabilă a operelor citite elevilor. Pără respectarea acestei condiții analiza literară se va efectua în gol, unilateral și va fi lipsită de finalitate.

Criteriile prezentate aici nu au, desigur, pretenția de a fi originale. Ele se inspiră din principiile care

sta la baza analizei literare în facultăți. Dintre aceste principii le-am selecționat pe acelea care, după părerea mea, sînt aplicabile la nivelul claselor superioare de liceu. Cred că prin aplicarea lor vom contribui și la realizarea dezideratului de a-i pregăti pe elevii din ultimele clase de liceu pentru cerințele la care vor trebui să răspundă în învățămîntul superior.

Prof. RADU CIOBANU
Hunedoara

Modalități de cultivare a dragostei pentru literatură

Cercul literar al liceului „Emil Racoviță” din Capitală și-a propus drept scop cultivarea printre elevi a dragostei pentru literatură, stimularea lor spre o cit mai largă informare în acest domeniu, promovarea creațiilor originale.

Urmînd să îmbogățească bagajul de cunoștințe al elevilor în domeniul literaturii române și universale, cercul a organizat întîlniri ale membrilor săi cu critici literari, cadre didactice de la Facultatea de limbă și literatură română. Au răspuns invitației de a participa la ședințele cercului criticii Silviu Iosifescu, Alexandru Piru, Eugen Simion, Mihai Garfia, Savin Braiu, care le-au vorbit elevilor despre personalitatea și opera lui Grigore Alexandrescu, I. L. Caragiale, M. Eminescu, Ion Creangă, Gh. Brăileanu și alții și au răspuns la întrebările puse de aceștia în legătură cu creația unor scriitori români și străini.

Foarte mult au stimulat studiul profund al literaturii referențele pe anumite teme alcătuite de elevi și discutate apoi de către membrii cercului. S-au prezentat astfel, în ședințele cercului, lucrări îmbrățișînd cele mai variate teme: „Dragostea

în poezia lui Eminescu”, „Romanul românesc între cele două războaie mondiale”, „Influența clasicismului și romantismului asupra scriitorilor români din prima jumătate a secolului XIX”, „Proza literară eminesciană”, „Tipul intelectualului în dramaturgia lui Camil Petrescu”, „Tipul erivistului în literatura universală și română”.

În ultimul timp, membrii cercului s-au ocupat în mod special de studiarea curentului simbolist. La una din ședințele cercului literar a participat și scriitoarea Agata Grigorescu Bacovia, soția poetului G. Bacovia. Membrii cercului au avut astfel prilejul de a afla amănunțit despre convingerile poetului, despre legăturile sale cu mișcarea muncitorească, despre felul în care și concepea operele. De asemenea, Agata Grigorescu Bacovia a răspuns la întrebările elevilor cu privire la caracterul simbolist al creației bacoviene, la creația în proză a lui Bacovia etc.

Într-o altă ședință a cercului a fost prezentată o lucrare intitulată „Simbolismul”, care a înfățișat caracteristicile generale ale acestui curent, cu referiri la opera unor simbolisti români (Șt. Pelic, D. Anghelescu, I. Minulescu, G. Bacovia) și francezi (Verlaine, Rimbaud, Verhaeren, Rodenbach, Rollinat, Mallarmé, Saunier). Lucrarea a subliniat condițiile specifice în care a apărut simbolismul românesc, prezentînd totodată activitatea teoretică a lui Al. Macedonschi și O. Densusianu. La ședință în care a fost prezentat referatul cu această temă a luat parte conf. univ. Dumitru Micu, care a prezentat lături și aspecte mai puțin cunoscute ale simbolismului și a dat membrii cercului o serie de lămuriri referitoare la poezii simboliste din alte literaturi, la ermetismul operei lui Mallarmé, la activitatea simbolistă din ținerele a lui T. Arghezi, la concepțiile filozofice ce stau la baza curentului, la legătura dintre simbolism și alte curente moderniste etc.

În prezent se pregătește o lucrare cu tema „Eminescu, poet romantic” la prezentarea căreia va fi invitat să asiste conf. univ. George Munteanu.

Cercul urmărește stăruitor și incurajarea elevilor pe drumul creației originale. În acest scop a fost organizat între altele un concurs literar. Într-o ședință a cercului, la care a participat poeta Veronica Forumbacu, au fost decernate premiile care au răsplătit cele mai valoroase creații originale ale participanților la concurs.

Întreaga activitate a cercului literar are drept scop să însușească mai multor elevi dragostea pentru literatură, să le dăruiască noi cunoștințe, să-i îndrume spre înțelegerea aprofundată a comorilor literare.

Prof. V. ALECU

MANUALELE ȘCOLARE

Cînd nu se ține seama de accesibilitate

În mod evident, elaborarea în ultimii ani a unor noi programe și manuale școlare a contribuit mult la eliminarea supraîncălzirii elevilor. Cu toate acestea, mai sînt încă unele manuale care le cer un efort excesiv, pentru că nu respectă principiul pedagogic al accesibilității.

Să analizăm, din acest punct de vedere, două manuale pentru clasa a V-a: cel de geografie (autori: V. Mihăilescu, E. Papatânase și A. G. Marinescu) și cel de botanică (autori Emil Saniielevici și Alexandru Dabija).

Ținînd seama de concepția unitară care stă la baza școlii generale, cunoștințele de geografie și botanică predate în clasa a V-a ar trebui să fie — sub raport cantitativ și științific — o continuare firescă a celor predate în clasele anterioare. Geografia apare ca obiect distinct, după cum se știe, din clasa a III-a, dar elevii sînt pregătiți pentru înțelegerea unor noțiuni geografice încă din clasa I, prin intermediul lecturilor referitoare la punctele cardinale, la unele fenomene ale naturii etc. În clasa a II-a se conturează cunoștințele privind orientul, planul clasei sau al școlii. În clasa a III-a copiii află date sumare despre înfățișarea Pămîntului, despre viața economică și culturală a regiunii natale, își însușesc noțiuni elementare despre relief, ape, semne convenționale, pentru ca în clasa a IV-a să primească cunoștințe generale despre geografia patriei. Situația se prezintă oarecum asemănător și la științele naturale, care apar ca obiect separat din clasa a

IV-a. În această clasă elevii învață despre cîteva din cele mai importante corpuri și fenomene din natură, ca și despre felul în care sînt folosite de om. Așadar, în clasele mici predarea geografiei și științelor biologice se realizează în mod gradat, pornindu-se de la cunoașterea treptată a mediului înconjurător, pe cît posibil prin observarea directă, respectîndu-se, deci, particularitățile de vîrstă ale copiilor. De remarcat că manualele de geografie pentru clasele III și IV și manualul „Cunoștințe despre natură” sînt scrise, în general, într-un stil accesibil, fără să fie încărcate cu prea mulți termeni. La geografie, în clasa a III-a, se predau în medie, într-o lecție, de la opt pînă la zece noțiuni noi, iar în clasa a IV-a zece — douăsprezece noțiuni noi. Creșterea volumului de cunoștințe de la o clasă la alta este așadar normală.

Se mai respectă însă aceeași gradare a cunoștințelor în clasa următoare? După cum se știe, în clasa a V-a se predau noțiuni de geografie fizică, după care se trece la cunoașterea Europei, apoi a Asiei. În mod vădit, aici se respectă regula terrierii de la cunoscut la necunoscut, studiul începînd cu acele regiuni ale Europei care sînt cel mai apropiate de țara noastră. De subliniat că în ultima ediție a manualului s-a renunțat la unii termeni, la date și cifre care încăreau inutil memoria elevilor. Munca acestora nu s-a ușurat însă prea mult din cauză că, așa cum am arătat, manualul nu respectă, în multe părți ale sale, principiul accesibilității.

Să luăm, pentru exemplificare, lecția „Asia” — așezare, întînderi, margini”. Deși se predă într-o singură oră, ea cuprinde 40 de denumiri, din care 31 cu totul noi pentru elevi. Că în intenția autorilor ele trebuie să fie memorate o atenție sublinierii lor prin caractere cursive. Dacă unele din aceste denumiri trebuie și pot fi reținute, altele — ca de pildă capul Buru, capul Cellusium, capul Dejnevo, Marea

Kara, Marea Laptev, strîmtoarea Malacca etc. — nu sînt absolut necesare în clasa a V-a. În afară de aceasta, lecția cuprinde șapte date referitoare la suprafață, latitudine, longitudine. Denumirile geografice abundă și în lecțiile „Franța”, „Țările din nordul Europei”, „Republicile India, Pakistan și Ceylon” și altele.

Cîte sferișugul anului școlar trecut am procedat la efectuarea unui experiment pentru a constata cu ce volum de cunoștințe au rămas elevii din lecția „Asia”. Experimentul a avut loc la trei școli și a cuprins 87 de elevi, cărora li s-a cerut să e-numere, în scris, toate denumirile în legătură cu țărîmurile Asiei. Cercetarea lucrărilor ne-a condus la observația că în general în mîntea copiilor s-au fixat puține termeni din numărul total comunicat în lecție. În medie, fiecare elev a reținut 8 termeni din cei aproximativ 40 pe care îi cuprinde aceasta. Desigur, țînînd seama de caracterul restrîns al experimentului, nu se poate trage o concluzie edificatoare cu privire la problema pusă în discuție. Considerăm totuși că rezultatul lui confirmă în mare măsură ipoteza de la care am pornit — aceea că manualul de geografie pentru clasa a V-a este încă încărcat cu prea mulți termeni care supra-solicitează memoria elevilor.

Approape la fel stau lucrurile și la botanică. Și aici se constată, sub raport cantitativ, o trecere prea bruscă de la clasa a IV-a la clasa a V-a. Apoi, se abuzează de memoria copiilor prin folosirea terminologiei duble pentru aceeași noțiune, indicîndu-se și termenii științifici de origine latină — limbă despre care elevii, la această vîrstă, n-au nici cea mai vagă idee, insistența făcîndu-se deci pur mecanic. Ilustrațiile — atrăgătoare de altfel sub aspectul grafic — aduc însă de mult ori noțiuni suplimentare, care îngreuiază învățarea lecției în loc să o simplifice.

Să luăm ca exemplu lecția „Alcătuirea rădăcinii la rapiață”. Aceasta

se predă în a doua săptămîină de la începutul anului școlar, etapă cînd elevii din clasa a V-a nu au terminat încă perioada de acomodare. Lecția cuprinde 20 de noțiuni noi, unele dintre ele în terminologie dublă, destul de dificilă: rădăcina principală, rădăcina secundară, rădăcina pivotantă, scufie (plioriză), zonă netedă (de creștere), perisori sugători (absorbant), zona perisori sugători (piliferă), zonă aspră, structură internă, structură externă, secțiune membrana, citoplasmă, nucleu, vase libene (cîrute) ș.a.m.d. La acestea se adaugă alți 7 termeni — denumirile pieselor microscopice, prevăzute în ilustrație. Lecții cu mulți termeni de specialitate sînt și celea referitoare la floare, la frunză etc.

Dacă admitem că în aceeași zi un elev din clasa a V-a mai are în orar istoria — unde se transmit aproximativ 15—20 de numiri și date și o limbă străină, unde se predă 10—15 cuvinte noi, se naște întrebarea firescă: e posibil ca un copil de 11 ani să-și însușească într-o singură zi atîția termeni? Fără a putea intra în prea multe amănunte, am dori ca articolul de față să atragă atenția celor în drept asupra necesității ca manualele școlare să fie revizuite și din punct de vedere al accesibilității.

CORNELIU GRIGORIU
Inspector, Focșani

Neconcordanțe

Folosînd în predare manualele de științe naturale ne-am dat seama că se face vădit, în paginile lor, o anumită neconcordanță în tratarea aceluiași teme, la aceeași clasă sau la clase diferite.

În clasa a XI-a, la științele biologice, se studiază geologia în trimestrele I și II și biologia generală în trimestrele II și III. La ambele discipline se tratează problema etapelor antropogenezei. Confruntînd datele incluse în capitolele respective am constatat că în manualul de geologie etapele antropogenezei sînt prezentate altfel decît în manualul de biologie. La geologie (pag. 101) se

dau următoarele 3 etape: etapa mai-mușterea, etapa scoarței fosile, etapa oamenilor maimuță, etapa oamenilor propriu-zis — care se subimparte în etapa omului primitiv și etapa omului evoluat fosil. La biologie (pag. 164) se vorbește însă numai de 2 etape: etapa preumană și etapa umană, în care sînt cuprinși oamenii străvechi, oamenii primitivi, oamenii de tip contemporan fosili și oamenii epocii neolitice. Desi din punct de vedere științific este vorba de aceeași cunoștințe, totuși, formularea diferită îi pune în încurcătura pe elevii care, în cadrul aceluiași obiect, în același an școlar, înțeleg astfel de nepotriviri.

În unele cazuri, însă, se găsesc în manuale, la aceeași temă, date diferite și unele neconcordanțe de ordin științific. La geologie (pag. 102) se afirmă că la Sinantropi capacitatea craniană este cuprinsă între 1040 cm³ și 1125 cm³, pe cînd la biologie (pag. 165) aceeași capacitate variază între 1000—1200 cm³. La geologie (pag. 103), capacitatea craniană a omului din Neanderthal este cuprinsă între 1300—1600 cm³, pe cînd la biologie (pag. 168) se da cifra de aproximativ 1400 cm³.

Despre omul de Cro-Magnon elevii află din manualul de geologie (pag. 104) următoarele: „Mlădița țînără a oamenilor reprezentată prin omul de Cro-Magnon a crescut vigurosă pe tulpina neanderthaliană în condițiile unui climat îndulcit după glaciațiune”, în timp ce în manualul de biologie (pag. 170) li se spune: „După părerea celor mai mulți antropologi, oamenii de Cro-Magnon au apărut în timpul ultimei glaciații”. În legătură cu cultura acestor oameni, la geologie (pag. 104) se afirmă că era neolitică, iar în biologie (pag. 170) că „nu depășea epoca pietrei cioplite sau paleolitică”.

Desigur, că, observînd aceste neconcordanțe, profesorii caută să le înlăture în predare, să expună cunoștințele în așa fel încît să nu fie nevoiți să se contradică în fața elevilor de la un trimestru la altul. Ne punem însă întrebarea: ce spun elevii care studiază două manuale pentru aceeași clasă, în cadrul aceluiași obiect, observînd astfel de neconcordanțe?

Prof. E. MIHĂILESCU
și Prof. C. PETEU
Ploiești

Și la bibliotecă e nevoie de sfatul competent al educatorului

Lucrări complexe de măsurători fizice în laboratorul Liceului nr. 2 din Bacău

Efortul elevului — element esențial în asimilarea cunoștințelor

Dezvoltarea intelectuală cere solicitarea permanentă a efortului propriu • Munca individuală a elevului este, în ultimă instanță, decisivă pentru valorificarea procesului de învățământ • Cele mai eficiente forme de îndrumare a muncii individuale le oferă însăși lecția • O tendință dăunătoare — îndrumarea excesivă, care oferă totul „de-a gata” • În afara lecției numai un ajutor vremelnic, diferențiat, individualizat

Găsirea celor mai eficiente mijloace pentru a asigura elevilor o bună pregătire, temeinice cunoștințe de cultură generală, științifică și tehnică constituie, în prezent, un obiectiv esențial al preocupării cadrelor didactice și al cercetărilor pedagogice. Schimbul de opinii, analiza critică multilaterală și generalizarea experienței de până acum, confruntarea diferitelor puncte de vedere constituie de aceea o necesitate imperioasă. În cele ce urmează prezentăm unele considerații referitoare la îmbunătățirea muncii de pregătire a elevilor pentru însușirea temeinică a cunoștințelor și ne expunem punctul de vedere în ceea ce privește sensul corect al noțiunii de „ajutorare” a elevilor la învățare.

Factorii profesor-elev constituie latura inseparabilă ale procesului de învățământ. Profesorului îi revine rolul dirijant în realizarea acestui proces, iar lecția contribuie esențial la asigurarea nivelului de pregătire al elevilor, dar totodată munca elevului este — în ultimă instanță — decisivă pentru valorificarea procesului de învățământ. Desigur, tot profesorului îi revine sarcina de a crea condiții optime pentru ridicarea nivelului muncii cognitive a elevilor, dar munca de învățare nu este determinată numai de înfruntarea pedagogică. Ea exprimă și o modalitate personală de acțiune și de adaptare a elevului la cerințele școlărești, constituind deci o realitate aparte a procesului de învățământ. Există, prin urmare, și o răspundere a elevului. El trebuie să fie receptiv, să „dea curs” influențelor instructiv-educative, să se dedice cu toate forțele sale, în mod activ și conștient, muncii școlare. Pedagogul trebuie să-l ajute pe elev să simtă răspunderea pentru munca școlară, să-l mobilizeze și să-l însușească pentru a obține, printr-o activitate susținută, perseverentă, independență, rezultate cât mai bune.

Pe baza acestor considerații ne propunem să dăm răspuns la întrebarea: cum trebuie ajutați elevii la învățare?

Răspunsul la această întrebare îl preocupă îndepărtate pe profesori și pe părinți. Uneori, această sarcină este înțeleasă greșit, manifestându-se tendința spre o îndrumare excesivă a muncii elevilor (dădă „de-a gata”). Profesorul predă integral materialul nou și-l explică, revizuirii lor, observă, demonstrează, îndrumă amănunțit munca „independentă” a elevilor (care, de fapt, rămâne numai cu numele independentă), dirijează totul, reglementează totul. La această „practică” a predării se adaugă abundența întrebărilor suplimentare, „ajutorarea”. În examinările, muncii școlare deseori de intervenție inoportună a profesorului, de completările și precizările sale insistente, care împiedică dezvoltarea capacității de expunere independentă și coerentă a elevilor. De fapt, un astfel de „sistem” de muncă nu ușurează, ci îngreiază activitatea elevilor, el constituie numai aparent un ajutor. În asemenea condiții un elev se deprinde cu un mod stereotip de a gândi, cu tendința de căutare a căilor facile de rezolvare a sarcinilor școlare („fuga de efort”), cu lipsa de independență (așteptarea permanentă a „indicației” profesorului) cu „invățarea” mecanică a unor scheme gata elaborate, cu însușirea superficială a cunoștințelor. Cu atât mai dăunătoare este o astfel de practică în liceu, unde gradul de

independență și de inițiativă a elevilor în însușirea, aprofundarea și îmbogățirea cunoștințelor trebuie să sporească.

Ne-am convins de acuitatea acestor probleme experimentind recent, la unele clase a XI-a, în predare și examinare la unele teme de psihologie, o „procedură” orareum diferită față de cea tradițională. Fără a se încălca cerințele logicii și continuității firească a cunoștințelor, s-au operat anumite inversări și restructurări ale materialului predat în raport cu expunerea lui în manual, iar examinarea elevilor s-a făcut în altă ordine decât cea a predării. S-a urmărit în acest fel capacitatea elevilor de a „desprinde” de manual sau de expunerea profesorului, de a îmbina studiul notițelor luate la lecție cu cel al manualului, de a preciza independent datele sau de a elabora o schemă „proprie” a materialului. Cu uimire am constatat că și elevii coțaji a fi foarte buni au întâmpinat greutăți, nu au putut manifesta independență și elasticitate, opunându-le chiar o anumită rezistență, deși au fost anunțați asupra scopurilor urmărite. Dacă astfel de aspecte apar la clasa a XI-a, urmare a unei anumite „tradiții” de lucru cu elevii, a lipsei de „antrenament” și de independență față de o anumită modalitate de studiu, este pe deplin justificată punerea problemei.

Inseamnă că ne pronunțăm pentru renunțarea la folosirea unor forme de ajutorare a elevilor? Nicidecum. Milităm însă pentru utilizarea lor cu discernământ, nu ca mijloace permanente de muncă cu elevii, ci ca auxiliare și numai în ultimă instanță. Totodată, scoțim în evidență faptul că, în cadrul acestor forme de muncă accentul trebuie să se pună pe efortul personal al elevilor, dându-se numai îndrumările strict necesare, după ce s-au verificat rezultatele strădaniilor personale ale elevilor respectivi și urmându-se ca ei să se poată dispensa cit mai curând de acest ajutor.

Considerăm însă că încordarea intelectuală, perseverența și lupta împotriva greutăților în însușirea cunoștințelor reprezintă singura cale reală de dezvoltare intelectuală, care căute, fortifică și dezvoltă aptitudinile, însușirea spirituale, morale și psihice ale elevilor. Fără un astfel de efort personal și susținut din partea elevului nu este posibilă învățarea temeinică, progresul școlar, educația.

Asigurarea participării active și intense a elevilor la lecție și la procesul de asimilare a cunoștințelor constituie una dintre principalele modalități de ajutorare a acestora la învățare de către profesor. A-supra acestei probleme s-a mai scris în literatura pedagogică. Sint deseori necesare eforturi mai susținute pentru a înlocui — prin activitatea desfășurată și prin „spiritul” conlucrării dintre profesor și elev — docilitatea, pasivitatea, indiferența — care fac pe unii elevi să se limiteze la reproducerea „cuminte”, uneori chiar fără a gândi, a expunerii profesorului — cu inițiativa, independența, atitudinea critică față de cunoștințe, prin care se educă elevul activ în adevărul înțeles al cuvintului, care nu „acceptă” adevărurile ce-i sunt prezentate puse în discuție, care se convinge personal de justetea lor, care-și pune probleme, cere lămuriri. Trebuie să formăm un elev care nu numai să primească, ci să și „dea”, care să aducă o contribuție efectivă la lecție în descoperirea noului, în analiză și general-

izare, în aplicarea cunoștințelor în practică. Acesta este tipul elevului ce „corespunde școlii noastre și spiritului în care trebuie să fie el educat în procesul de învățământ.

Activizarea elevilor este indisolubil legată de ridicarea nivelului muncii independente și de îndrumarea (instruirea) elevilor privind metodele și procedeele de învățare, probleme care preocupă tot mai mult pe pedagogi.

Rolul hotărâtor în această privință revine profesorului. El trebuie să-i inițieze pe elevi în tehnica muncii școlare, să-i îndrume și să controleze activitatea lor de studiu, potrivit cerințelor specifice obiectului respectiv. Cînd și cum poate face profesorul acest lucru? Problema preocupă și cadrele didactice din alte țări, se fac căutări, se propun soluții. Ni se pare interesant a re-lata că în Franța, în unele școli, se organizează experimental exerciții colective desfășurate sub supravegherea profesorului, în cadrul unor ore speciale denumite „ore de activitate dirijată”. În aceste ore elevii învață să folosească instrumente, să consulte dicționare, să lucreze cu manuale, să ia notițe, să rezume o temă, un capitol, să delecte conștient o experiență, să alcătuiască o schiță explicativă redusă la elementele esențiale etc. Activitatea organizată în acest fel contribuie nu numai la inițierea elevilor în tehnica muncii intelectuale, ci și la posibilitatea controlării și corectării modului de asimilare a cunoștințelor. Se pregătesc totodată, sub conducerea profesorului, o parte din temele pentru acasă, ele realizându-se în timp mai scurt, mai ușor și cu rezultate mai bune, datorită rolului activ al profesorului care intervine imediat pentru a da indicația necesară cînd se iese o dificultate. Astfel de ore servesc elevilor ca adevărate modele de acțiune în învățare, fapt ce reprezintă fără îndoială un ajutor substanțial pentru ei. Se apreciază că aceste ore sînt de un real folos și pentru profesor, întrucît asigură observarea și cunoașterea atitudinilor elevilor, contribuind astfel la individualizarea învățămîntului în funcție de particularitățile individuale ale elevilor. În condițiile școlii noastre, se pot folosi în acest scop orele puse la dispoziția profesorului.

Dar în afara orelor speciale de îndrumare a studiului elevilor, profesorul își aduce contribuția în acest domeniu prin însuși stilul activității sale la lecție. Felul cum efectuează observații, demonstrații, analize, cum expune, ordonează și sistematizează materialul constituie adevărate modele de activitate intelectuală pentru elevi. Munca profesorului are astfel un puternic efect formativ. Tonalitatea lecției, coloritul ei afectiv, imbinata cu temeinicia stăpînire a mijloacelor de expresie, dicțiunea profesorului ș.a. contribuie hotărâtor la nuanțarea ideilor cuprinse în lecție, la relevarea celor mai însemnate dintre ele, astfel încît cunoștințele predate nu par elevilor o „masă amorfă”, ci un sistem în care esențialul răsare din amănunte, generalul se desprinde din particular ajutîndu-i astfel să observe, să analizeze, să gîndească. Aceste mijloace didactice, folosite cu pricepere, au darul de a trezi interesul elevilor, de a stîrni setea de cunoștințe — una dintre cele mai prețioase căi de dezvoltare intelectuală. În același scop este recomandabil să se insiste mai mult, deosebi la clasele mari, asupra muncii independente de acumulare și a-

profundare a cunoștințelor de către elevi prin lectură, lucrări practice individuale, activitate în cercuri, observări independente, ca și asupra integrității activității extracurriculare, a muncii din laboratoare, muzee școlare, bibliotecii etc. în sistem obișnuit al muncii instructiv-educative.

Ajutorarea elevilor presupune nu numai exigență, îndrumare și control din partea profesorului, ci și sensibilitate față de personalitatea copilului, receptivitate față de schimbările — la început abia perceptibile — ale acestuia, tact și „tratament” pedagogic diferențiat în procesul de învățământ. Atitudinea profesorului față de încercările de progres ale elevului este hotărîtoare pentru reușita acestuia la învățare. Profesorul trebuie să simtă, să „intuiască” ceea ce se întîmplă cu elevul în fiecare moment, să-i acorde sprijinul pentru depășirea dificultăților la timpul potrivit, să fortifice și să consolideze ceea ce este pozitiv, să contribuie la dezvoltarea elevului. Un asemenea ajutor este extrem de necesar elevilor cu rezultate slabe sau mediere la învățare.

Nu se poate pune problema înlăturării totale a diferențierii elevilor după aptitudini, capacități de muncă, particularități individuale etc. Rezultatele școlare nu pot fi nivelate, după cum nu pot fi nivelate valorile. Ceea ce poate însă să realizeze școala și trebuie să realizeze este crearea condițiilor pentru muncă și învățare, astfel încît rezultatele mediere sau slabe la învățare, pentru ca aceste rezultate să nu fie determinate de factori subiectivi. Școala și colectivul pedagogic trebuie să înceteze să se bazeze pe elevii care au posibilități de a obține rezultate bune și foarte bune la învățare și să obțină rezultate corespunzătoare acestor posibilități.

Pentru a rezolva efectiv problema ajutorării elevilor cu rezultate slabe și mediere la învățare trebuie să se bazeze pe elevii care au posibilități de a obține rezultate bune și foarte bune la învățare și să obțină rezultate corespunzătoare acestor posibilități. Pentru a rezolva efectiv problema ajutorării elevilor cu rezultate slabe și mediere la învățare trebuie să se bazeze pe elevii care au posibilități de a obține rezultate bune și foarte bune la învățare și să obțină rezultate corespunzătoare acestor posibilități.

Decurg cîteva concluzii cu privire la ajutorarea elevilor la învățare: 1) Formele principale și cele mai eficiente de ajutorare la învățare a elevilor sînt cele din cadrul lecției. În afara acestora, ajutorul trebuie să fie dat de profesor în mod vremelnic și diferențiat. 2) Ajutorul trebuie dat în așa fel încît să asigure maxima participare a „individualității” elevului la procesul instructiv-educativ, să pună în valoare toate resursele sale, să-l mobilizeze, să-l educe simțul de răspundere personală. Ajutorul la învățare nu trebuie să se substituie muncii elevului, ci să o valorifice, nu trebuie să diminueze efortul propriu al acestuia, ci să-l intensifice și să-l facă eficient. 3) Pentru a fi eficientă, influența pedagogică („ajutorarea”) trebuie să fie individualizată, diferențiată. Cu cit respectă mai mult această cerință, cu cit se „adaptează” mai adecvat profilurilor individuale ale elevilor, cu atît poate dirija și valorifica mai bine aceste particularități potrivit cerințelor procesului de învățământ. 4) Efectul ajutorării la învățare și la activizarea și dezvoltarea intelectuală (a capacității de raționare) a elevilor și nu numai însușirea unui anumit volum de cunoștințe, asigurîndu-se astfel ridicarea neîntreruptă a nivelului calitativ al învățării.

Lector univ. VIRGIL RADULIAN
Bacău

OPINIILE LICEELE DE SPECIALITATE

INDUSTRIALE

- Baza tehnico-materială și perfecționarea maistrilor-instrucitori
- Corelarea celor trei laturi ale instruirii în liceele industriale
- Perioada de școlarizare — în funcție de conținutul pregătirii practice

Un rol important în asigurarea succesului pregătirii elevilor în liceele de specialitate îl are stabilirea disciplinelor care vor fi studiate în aceste școli. Aceasta trebuie să se efectueze, după părerea mea, în două sensuri: pe plan orizontal — adică în cadrul aceluiași an de școlarizare, prin împletirea armonioasă a disciplinelor de cultură generală cu disciplinele de cultură tehnică și cu instruirea practică în școală și întreprindere sau instituție — și pe plan vertical — adică pe parcursul anilor de școlarizare. În același timp, consider că trebuie să se abia în vedere interdependența laturilor principale ale învățămîntului de specialitate și datele psiho-pedagogice privind procesul de dezvoltare intelectuală și fizică a elevilor.

În majoritatea lor, cei care au făcut propuneri în legătură cu viitoarele licee de specialitate au fost de acord că absolvenții acestora vor trebui să susțină, pe lângă examenul de maturitate, și un examen de calificare ca tehnicieni. În aceste condiții este evident că volumul și calitatea cunoștințelor de tehnologia meseriei, de tehnologia materialelor, de electrotehnica, de mecanică tehnică, de desen tehnic etc., în-susite de ei, ca și priceperile și deprinderile determinate de specificul meseriei, nu vor putea fi în nici un caz sub nivelul celor predate în prezent în școlile tehnice cu durată de 2-3 ani. Ținînd seama de marea însemnătate pe care o ocupă, în ansamblul pregătirii viitorilor tehnicieni, instruirea tehnico-practică a acestora va trebui să se rezerve un număr însemnat de ore. După părerea mea, la liceele industriale numărul orelor de instruire tehnico-practică va trebui să fie mai mare decît la liceele economice, de pildă. Într-adevăr, dacă deprinderile de evidență contabilă, să spunem, pot fi exersate și în cadrul temelor date acasă, formarea deprinderilor pe care trebuie să și le însușească viitorii tehnicieni industriali se bazează exclusiv pe practica din școală, sau din producție. (Orientativ menționez că elevii școlilor profesionale efectuează în școală 612 ore de practică, iar în uzină circa 1.800 de ore). Conținutul pregătirii practice în liceele industriale va influența deci asupra factorului timp al întregii perioade de școlarizare în specialitate, solicitînd diferențieri de la un tip de liceu la altul și avînd puncte maxime în câteva dintre domeniile de înaltă specialitate — automatizări, tratamente termice, aparate de măsură și control etc. În mod obiectiv, după părerea mea, necesarul diferit de timp pentru instruirea practică va produce un decalaj între perioadele de școlarizare ale diferitelor tipuri de licee de specialitate, decalaj care cred că va trebui să fie luat în considerare. Așadar, dacă se va considera necesară stabilirea unor durate egale de școlarizare pentru toate tipurile de licee de specialitate, se va impune, cred, ca în planul de învățământ al liceelor industriale să se includă o perioadă suplimentară pentru practica de vară în întreprinderi, însumînd

circa 900 ore anual — începînd din anul II de studii.

Prof. DUMITRU POPA
Braila

Sînt de părere că o condiție de bază pentru reușita desfășurării procesului instructiv-educativ în liceele industriale este asigurarea coresponsabilității a bazei de practică și a personalului de instruire în acest domeniu. Cred că fiecare liceu industrial va trebui să dispună, încă de la înființare, de ateliere pentru instruirea de specialitate, astfel încît elevii să se poată familiariza chiar din primele luni de școală, într-o atmosferă didactică, cu mînuirea mașinilor și uneltelor.

Desigur, instruirea practică o vor efectua maistrii-instrucitori. Există însă unii maistri foarte buni în meseria lor, care au o pregătire pedagogică nesatisfăcătoare. De aceea propun ca, în măsura în care nu pot fi recrutați de la început maistri-instrucitori multilaterali pregătiți, să se organizeze, pentru ceilalți maistri, cursuri de pedagogie și de cultură tehnică la institutele de perfecționare a cadrelor didactice.

Pentru o selecționare cit mai justă a elevilor din viitoarele licee industriale cred că la examenul de admitere trebuie să se introducă, pe lângă limba română și matematică, un examen de fizică sau chimie, în funcție de profilul liceului, ca și o probă de aptitudini practice.

Prof. GHEORGHE BERINDE
Sighetul Marmatiei

PEDAGOGICE

- Durata studiilor să asigure echilibrul între pregătirea generală și cea de specialitate
- Secții reale, umanistice și artistice — sportive pentru calificarea diferențiată a viitorilor învățători
- Accent deosebit pe practica pedagogică

Cei care au formulat pînă acum propuneri cu privire la durata cursurilor în viitoarele licee pedagogice s-au oprit, în general, la durata de cinci ani, timp considerat suficient pentru o pregătire temeinică a învățătorilor. În ceea ce mă privește socotesc că este mai indicată durata de șase ani, prin care se înlătură supranăncărea care și se poate asigura un echilibru între cunoștințele generale de bază, la nivelul liceelor de cultură generală, și pregătirea pedagogică de specialitate. Cred deci că este cazul să se ia în discuție și eventualitatea de a stabili pentru liceele pedagogice o durată de șase ani. În sprijinul acestei propuneri vine și argumentul că nu există o formă superioară de învățământ pentru aprofundarea cunoștințelor de specialitate ale învățătorilor.

Cit despre profilarea liceelor pedagogice, cred indicat să se organizeze „separat” astfel de licee pentru învățători, pentru învățătoare și pentru educatoare. Pentru o asemenea organizare pledează faptul că o seamă de activități practice vor fi deosebite la liceele pedagogice de fete față de cele de la liceele pedagogice de băieți, precum și faptul că educatoarele vor trebui să primească o pregătire specifică, ținînd seama de caracterul muncii în instituțiile preșcolare. În aceste condiții ar fi înlesnită, de alt-

fel, și organizarea internatelor. Eventual, pentru educatoarele s-ar putea organiza secții pe lângă liceele pedagogice de fete.

Numeroase probleme se ridică în legătură cu conținutul planului și al programelor de învățământ pentru liceele pedagogice. Printre altele, s-a făcut propunerea ca pregătirea de cultură generală dată în liceele pedagogice să fie la nivelul secției umaniste a liceelor de cultură generală. Ținînd seama de experiența efectuată la noi în țară în ultimii ani în legătură cu predarea pe obiecte, de către mai multe cadre didactice, la clasele I-IV, cred că este indicat ca învățămîntul în liceele pedagogice să se organizeze în cadrul a trei secții — reală, umanistică și artistică-sportivă. O asemenea organizare ar asigura în învățămîntul superior, în raport cu aptitudinile fiecărui absolvent.

Găseșc potrivit ca pentru lucrările practice să se repartizeze un număr mai mare de ore în primii ani și un număr de ore mai mic în ultimii doi ani de învățământ, cînd va trebui să crească numărul orelor pentru practica pedagogică. Desigur, în cadrul lucrărilor practice un loc foarte important vor trebui să-l ocupe lucrările privitoare la folosirea mijloacelor audio-vizuale, care ca-

pătă o pondere tot mai mare în procesul de învățământ.

În ultimii ani de studiu va trebui să se pună accentul, după părerea mea, pe practica pedagogică și pe studiul disciplinelor care vor forma obiectul examenului de absolvire. Cred că, pentru buna desfășurare a practicii pedagogice, este bine să se organizeze așa cum s-a mai propus, școli de aplicatie care să constituie din toate punctele de vedere un model pentru viitorii învățători. Ar fi bine ca directorul școlii de aplicatie să fie profesorul de pedagogie din liceul pedagogic. Cred necesar de asemenea ca profesorul de pedagogie, profesorii care vor preda metodicile și învățătorii școlii de aplicatie să aibă titlul definitiv și o vechime de cel puțin 5 ani în învățământ.

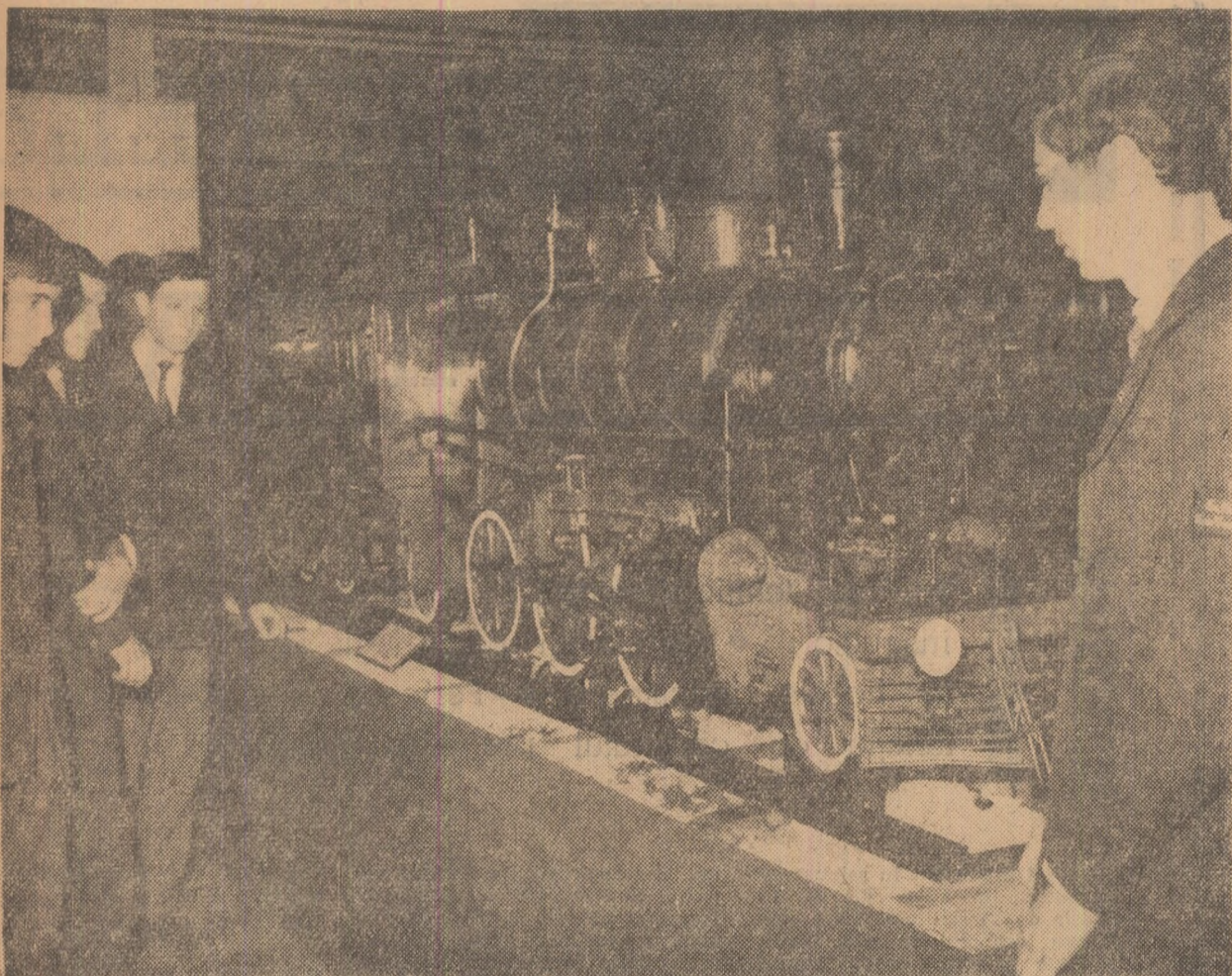
Nu sînt de părere ca în cadrul școlii de aplicatie să se predea numai lecții model, iar celelalte lecții să se țină în alte școli. Nu-mai practica continuă, de două săptămîni, se poate desfășura la alte școli, pe baza unor planuri dinainte stabilite și a colaborării dintre cadrele școlii de aplicatie și cele de la școlile unde se efectuează practica continuă, pentru a nu se produce o ruptură între orientarea teoretică și activitatea practică a viitorilor învățători.

NICOLAE G. PERTACHE
Constanța

Laboratorul de chimie de la Liceul nr. 2 din Tîrgoviște oferă elevilor posibilitatea de a efectua interesante experiențe.

Popas într-una din sălile prezentând istoria transporturilor de la Muzeul tehnic al Republicii Socialiste România

La Muzeul tehnic

În Parcul Libertății, la capătul unei alei mărginite de copaci bătrâni, se ridică o clădire prelungită. În curte, instalații, aparate și mașini, sub acoperișuri anume amenajate și purtând plăci cu inscripții. La intrarea străjuită de o parte și de alta de două pietre sculptate — vestigii ale prestigiosului nostru trecut istoric — o placă anunță: Muzeul tehnic Profesor „Dimitrie Leonida”.

Sunt orele opt ale dimineții. O dimineață de sfârșit de săptămână. O dimineață geroasă, dar în care vizitatorii totuși nu lipsesc. Grupuri compacte de elevi, clase întregi, conduse de câte un profesor de fizică sau chimie, elevi izolați, tineri, oameni maturi, bătrâni... Pătrundem o dată cu ei, în sălile muzeului...

File de istorie

Consacrat prezentării multimilenare evoluții a tehnicii, muzeul își trăiește viața evocând, prin expozitiile sale, istoria adeseori dramatică a creației tehnice a omului. Fiecare obiect prezintă un fragment de istorie sau își are propria sa istorie. Dar tot atât de bogată în semnificații este însăși istoria muzeului, strâns legată de activitatea aceluia al cărui nume îl poartă începând de la 1 septembrie 1965: profesorul inginer Dimitrie Leonida.

Pasionat al tehnicii, remarcabil cunoscător al istoriei acesteia, profesorul Leonida fondează Muzeul tehnic încă în anul 1909, pentru „a ajuta pregătirea cadrelor tehnice de electricieni și mecanici necesari funcționării uzinelor termoelectrice ale Capitalei. Achiziționarea pieselor și, mai ales, menținerea în viață a muzeului au cerut din partea creatorului său o luptă îndrăzită și permanentă cu greutatea din solul, determinate de lipsa de interes a guvernului burghez-mosieresc. Re-lăudând istoria formării și dezvoltării muzeului, Dimitrie Leonida scria, în aprilie 1964: „În tot interbul dintre anii 1909—1944 a trebuit să duc o luptă aproape continuă pentru menținerea muzeului. Primeam mereu ordine de evacuare; am fost dat în judecată și procesele au ajuns pînă la Curtea de Casație... După instaurarea puterii populare, totul s-a schimbat... Fără să cer sau să mi se făgăduiască, m-am prezentat la muzeu cu arhitect și constructori, a început reparația clădirii...”

Reparat, mărit, completat, îmbogățit mereu, muzeul a devenit astăzi ceea ce este — un factor activ al cunoașterii evoluției tehnicii românești și de peste hotare.

„Harta” evoluției

Complexitatea muzeului impune celui care vrea să-l cunoască în amănunțime urmărirea unei „pogașii” în cifre surprinzătoare de grăitoare — 3.100 m.p. suprafață clădită, 1.000 m.p. spațiu liber, 5.234 m.p. suprafață muzeală desfășurată, pentru a permite expunerea a peste 5.000 exponate. Muzeul cuprinde și două biblioteci — una cu 15.000, alta cu 12.000 volume de tehnică și știință.

Împărțit în 11 sectoare tematice consacrate fizicii, electricității, calculatorii, telecomunicațiilor, chimiei, măsurilor de forță, electrotehnicii, măsurilor industriale, mineritului și extracției petrolului, iluminatului și cinematografului, muzeul prezintă nu numai evoluția, dar și stadiul actual al fiecăreia dintre ramurile prezentate.

Urmărind în acest fel „harta” evoluției gândirii și creației tehnice, văzând la tot pasul contribuția românească la dezvoltarea progresului tehnic, vizitatorul află, astfel și învăță.

Tinerii vizitatori, elevii în special, nu învață numai, ci pot și să experimenteze.

Răsfoind cartea de impresii

„Am vizitat secția de electricitate a muzeului cu nouă clase a X-a, dintre care șapte de la secția reală. Acest lucru ne-a fost de mare folos, reușind o serie de experiențe fotografice la cursurile de fizică și tehnologie” — a scris cu puțin timp în urmă, în cartea de impresii a muzeului, ing. Dumitrescu, profesor la Liceul „Gh. Lazăr” din București. Într-adevăr, sectoarele muzeului sunt dotate cu aparatură de experimentare, cu care tinerii vizitatori, după un instructaj făcut de către personalul calificat al muzeului, pot efectua experiențe de fizică. Unele dintre acestea, ca de pildă demonstrarea principiului lui Arhimede cu ajutorul balanței, se bucură de o mare popularitate.

Ne apropiem de un grup de elevi. Sînt trei — frații Mircea și Dragoș Constantin, elevii în clasa a VIII-a a Școlii generale nr. 99 și colegul lor Constantin Lăzăroiu. S-au oprit în fața unor aparate de fizică. Sîmbul, cu ochi mari, albaștri, Constantin Lăzăroiu își exprimă admirația pentru exponatele de mecanică. Dorește să se pregătească în această direcție. De pe acum se gîndește să devină tehnician în marina comer-

cială. Va mai reveni la muzeu, unde a mai fost... Intocmai ca și colegul său de la Liceul „Gh. Sincal”, care a scris la 9 ianuarie 1966, în cartea de impresii: „Muzeul m-a impresionat foarte mult. Mai ales partea electrică. Cred că precis am să mai vin o dată, dacă nu de mai multe ori”...

Dincolo, în sala de proiecții, scaunele sînt pline în acest moment. Dar la orele 11 se vor instala aici numeroși elevi cărora, înainte de a vizita anumite sectoare, profesorul de fizică sau de tehnologie le va explica o „lecție” a cărei legare de viață va avea loc sus, în sălile muzeului...

Statistica vorbește

Pe planul dotării, muzeul se îmbogățește mereu; pe planul eficienței, îmbogățește mereu cunoștințele vizitatorilor săi. În această direcție, cele arătate de cartea de impresii sînt completate de statistica. Să luăm anul 1965, 130.659 vizitatori, din care 50.686 elevi. Numai între 1 iunie 1965 și 1 februarie 1966 au vizitat muzeul un număr de 1847 clase, din 329 școli. Anul acesta, 474 de elevi au trecut pragul muzeului tehnic.

„Sintem mindri”

Citind datele de pe panouri, experimentind, admirînd exponatele, elevii nu învață numai fizică, chimie, tehnică, ci află în același timp date importante din istoria științei și tehnicii românești. Roata cu jăucă, steampunk, vechi invenții românești, contribuția lui Edeleanu la rafinarea petrolului, avionul lui Coandă, activitatea creatoare a „maiorașului Aurel” — tenezarul Vlaicu etc. sînt prezentate grăitor, subliniindu-se aportul lor la progresul tehnic general. Iată o activitate care pe bună dreptate îngăduie vizitatorului să se simtă, așa cum o făcea un elev la 17 august 1965: „Vizitînd muzeul tehnic, sintem și noi mindri de ingeniozitatea, talentul și priceperea poporului nostru”.

Sprijin important al activității didactice, Muzeul tehnic își îndeplinește astăzi din plin menirea de școală vie a științei și tehnicii, de conservator al obiectelor de însemnătate tehnică din țara noastră, de răspunzător al interesului pentru știință și tehnică.

D. TODERICU

VĂ IN FOR MĂM

Redacția pentru literatură pedagogică a Editurii didactice și pedagogice a dat de curînd la tipar o interesantă lucrare din domeniul istoriei învățămîntului nostru. Este vorba de lucrarea „Contribuții la istoria învățămîntului românesc din Transilvania din secolul al XVIII-lea” de Lucia Protopopescu.

Lucrarea, care se bazează pe un bogat material documentar inedit aflat în arhive, va aduce date noi, îndeosebi în legătură cu problemele învățămîntului elementar. Sînt prezentate, de asemenea, date cu privire la învățămîntul mediu și superior, cu referire specială la centrul cultural Blaj.

Filiala din Pitești a Societății de științe istorice și filologice din Republica Socialistă România a împlinit recent 15 ani de activitate.

În cele patru secții ale filialei — de istorie a literaturii române și universale, de limbă, onomastică și folclor, de istorie și de metodică — lucrează peste 350 de membri și un mare număr de colaboratori. Aceștia au elaborat lucrări în legătură cu istoria patriei, cu istoria mișcării muncitorești și a P.C.R., cu istoria literaturii române, cu folclorul, lexicul, materialul toponimic și antroponomic din regiunea Argeș.

Numeroși profesori de specialitate au făcut, în cadrul filialei, comunicări în probleme de metodică. Membrii filialei au publicat de asemenea numeroase studii și articole în presa centrală și locală.

În prezent, filiala din Pitești a Societății de științe istorice și filologice, ca și subfilialele sale din Cîmpulung Muscel, Rm. Vlcea și Slatina, intensifică și îmbunătățesc munca de cercetare științifică și metodică-didactică, urmînd să aducă o contribuție sporită la ridicarea nivelului activității în școli.

De curînd, în sala mică a Palatului Republicii Socialiste România, elevi și profesori de la liceele „Nicolae Bălcescu”, „Mihail Sadoveanu”, „Al. I. Cuza”, „I. L. Caragiale” au participat la un concert-lecție executat de orchestra Filarmonică „George Enescu”. Programul a cuprins lucrări de mare popularitate din repertoriul clasic universal — Bach, Haendel, Mozart.

Tradiția unor asemenea concerte, născută cu cîțiva ani în urmă, nu numai că se menține statornic, ci câștigă continuu teren. Concerte-lecție au loc astăzi în sala mică a Palatului, cit și în sălile de festivități ale unor licee. Astfel, un concert-lecție intitulat „De la preclasiți pînă la Beethoven” a fost prezentat la liceele „Gh. Sincal” și „Mihail Viteazul” și urmașii săi sînt prezentat în curînd la noul liceu din cartierul Crîngasi.

Sporirea continuă, în ultimii ani, a auditorilor de concerte simfonice din rîndul elevilor este o mărturie elocventă a eficienței acestei forme de inițiere muzicală, a faptului că cei care participă la asemenea concerte-lecție devin curînd iubitori pasionați ai muzicii.

Mericione

ELVEȚIA

Între 24 și 28 iunie 1966 se va desfășura la Biele ca de-a opta expoziție internațională de material didactic.

R. D. GERMANĂ

Între 19 și 26 februarie Berlinul va găzdui Festivalul internațional al teatrelor pentru copii și tineret organizat de Centrul național al R.D.G. pentru Institutul internațional de teatru și de teatre pentru copii și tineret din R.D. Germană. Festivalul va reuni, alături de colectivele teatrelor organizatoare, colectivele Teatrului central de copii din Moscova, Teatrului „Jiri Wolker” din Praga, Teatrului tineretului din Nürnberg etc. Va avea loc, cu acest prilej, și o constatare în care vor fi dezbătute unele probleme de dramaturgie și artă teatrală specifică teatrelor pentru copii și tineret, ca și implicațiile pedagogice și educative ale activității lor. Au fost invitați să ia parte la dezbateri pedagogici, critici de artă, regișori, scenografi, actori din diferite țări.

U. R. S. S.

La începutul acestui an, la Riga s-a înființat un club internațional al școlărilor, intitulat „Nepoții lui Columb”. Aici se organizează interesante ședințe tematice, reviste vorbite, discuții. Membrii celor trei asociații ale clubului — „Europa-Asia”, „America-Australia” și „Africa” — organizează călătorii imaginare prin țările lumii, poartă corespondență cu copii de pe toate continentele etc.

Clubul are filiale în mai multe orașe ale țării. Membrii lui pleacă în „delegații de prietenie” în diferite orașe, unde culeg materiale cu caracter istoric și etnografic, participă la întîlniri cu oameni de știință și cultură ș.a.m.d.

STATELE UNITE

Numeroase academii de științe din diferitele state ale S.U.A. organizează programe speciale pentru tineret, care au menirea de a încuraja pe elevi să întreprindă cercetări științifice în afara planurilor de învățămînt. Congrese științifice pentru tineret, la nivel regional sau de stat, permit tinerilor cercetători să-și comunice rezultatele obținute. Asociația națională a profesorilor de științe, ca și alte organizații, înființează cluburi științifice, organizează concursuri și expoziții și acordă premii și burse de studiu celor mai merituoși dintre tinerii cercetători.

SUEDIA

În toate școlile din Stockholm s-au introdus cursuri despre legislația civilă și penală. Se presupune că aceasta va contribui la prevenirea delinvenței minorilor.

FRANȚA

Asociația pentru protecția tineretului școlar a prezentat de curînd autorităților o serie de propuneri cu privire la îmbunătățirea învățămîntului elementar. Însistînd, printre altele, asupra rolului esențial din punct de vedere pedagogic al „cursului preparator” care constituie prima clasă a școlii elementare, cuprinzînd copiii în vîrstă de 6—7 ani, se cere ca efectivul acestui curs să nu depășească numărul de 25 de elevi, iar procesul instructiv-educativ să fie adaptat cerințelor actuale.

Se cere, de asemenea, înlăturarea noțării elevilor, afirmîndu-se că notele ar avea un efect dăunător atît asupra stării copiilor, cit și asupra rezultatelor la învățătură, prin enervarea pe care o implică notarea la această vîrstă.

Se mai atrage atenția asupra faptului că, deși există interdicția de a da în primele clase teme scrise pentru acasă, aceasta se mai practică, deși are un efect dăunător.

MALI

În Mali a fost creată o comisie tehnică al cărei scop este să urmărească aplicarea noulor programe și să culegă propuneri și sugestii pentru îmbunătățirea învățămîntului și modificarea structurii programelor, atunci cînd este cazul.

Pînă în prezent, comisia a elaborat cîteva programe și a stabilit metode didactice îmbunătățite pentru predarea științelor; a fost, de asemenea, revizuit învățămîntul limbilor străine, definindu-se scopul acestuia, metodele lui și mijloacele tehnice auxiliare adecvate. În acest sens se preconizează realizarea unei sinteze între metoda directă de însușire a limbii vorbite și metoda gramaticală, sinteză bazată atît pe activitatea în clasă cit și pe utilizarea laboratoarelor fonetice.

ALGERIA

În cadrul Organizației mondiale a sănătății s-au efectuat cercetări care au arătat că în țările aflate în curs de dezvoltare, între 80 și 90 la sută din copiii școlari suferă de carențe alimentare, neputînd beneficia de învățămînt din cauza stării lor de slăbiciune fizică și a receptivității intelectuale diminuate legate de aceasta.

În Algeria există preocupări intense în vederea soluționării acestei probleme. Cadrele didactice și organele de învățămînt, sprijinite de unele organizații internaționale, printre care U.N.E.S.C.O., F.A.O. ș.a., au inițiat o largă acțiune pentru organizarea cantinelor școlare. Dat fiind numărul mare al copiilor care trebuiau cuprinși în aceste cantine, pînă în prezent s-a pus accentul îndeosebi pe latura cantinativă rămînd în ca vîntor să se rezolve și problemele calitative legate de alimentația copiilor.

Cantinele școlare oferă masa de prînz copiilor a căror situație familială justifică aceasta; de asemenea, ele servesc această masă, la un preț corespunzător copiilor care locuiesc departe de școală. Contribuind la asigurarea unei dezvoltări fizice și intelectuale armonioase a copiilor, ele îi informează asupra principiilor alimentației și îi obișnuiesc cu regulile igienei alimentare.

16 FEBRUARIE

(Urmare din pag. 1)

La 30 ianuarie, peste 2.000 de muncitori petroliferi de la „Astra-Română” din Ploiești au intrat în grevă împotriva hotărîrii direcției de a concedia un număr de lucrători. Cu greviștii s-au solidarizat cîteva mii de muncitori care au înconjurat întreprinderea. În fața curajului și a hotărîrii de luptă a muncitorilor, direcția a fost nevoită să revină asupra concesiilor, să respecte prevederile contractului colectiv. Memorabilă este greva de la rafinăria „Romano-Americană”, declarată la 1 februarie 1933. Petroliișii au ocupat întreprinderea, iar în jurul rafinăriei s-au adunat mii de muncitori de la celelalte întreprinderi petrolifere. De la ciocniri violente de stradă cu jandarmii și polițiștii, muncitorii petroliferi au ajuns la asaltarea localului poliției din Ploiești, unde se găseau areștați delegații lor, pe care i-au eliberat. Ziarul „Facla” din 2 februarie 1933, scriind despre acțiunile petroliferilor, arăta că „cele pe trecurte ieri la Ploiești, constituie prefața unor mari mișcări muncitorești”.

La 2 februarie a avut loc o grevă de mare amploare a muncitorilor cefești din Capitală. Corespunzător gradului de radicalizare a muncitorilor, partidul a aplicat la acea-

stă grevă o formă înaltă de luptă — greva cu ocuparea întreprinderii, însoțită de organizarea unei largi mișcări de solidaritate în afară. Într-o mare adunare, mii de muncitori de la Atelierele „Grivița” și-au exprimat hotărîrea de a rămîne în atelier pînă la satisfacerea revendicărilor lor; ei au creat gărzi de autoapărare și pichete de grevă, care au luat asupra lor paza porților, împiedicînd pătrunderea poliției și spărgătorilor de grevă.

Direcția generală C.F.R. a trebuit să aprobă măsurile cerințelor prezente în programul de luptă formulat în manifestul Comitetului de acțiune, care cuprindea revendicările economice imediate ale cefeștilor, precum și recunoașterea Comitetului de fabrică, ca o revendicare politică. Cefeștii au obținut renunțarea la scăderea salariului cu 12 la sută proiectată de guvern, redobîndirea drepturilor anulate anterior, recunoașterea Comitetului Central de reprezentare muncitorilor. Forma de luptă folosită de cefeștii din București a fost aplicată concomitent și la grevele organizate la Atelierele C.F.R. de la Nicolina-Iași, de la Galați, Pașcani, creîndu-se perspectiva unei greve generale a feroviarilor.

În același timp aveau loc într-o serie de întreprinderi din alte centre muncitorești, ca Oradea, Brașov, Con-

stanța, Brăila, greve și intruniri ale muncitorilor pentru revendicări proprii și de solidarizare cu muncitorii cefești.

Luptele cefeștilor și petroliferilor, izbînzile lor au determinat o puternică ridicare la luptă a mii de muncitori din întreaga țară. Totodată s-au ridicat la luptă, în semn de solidaritate, țărani, intelectuali, funcționari, studenți.

Clasele exploataatoare se străduiau să înnăbușe orice acțiune revendicativă. Guvernății au reușit să introducă la 4 februarie 1933, în unele orașe ale țării, inclusiv București, legea stării de asediu. În aceste condiții satisfacerea cerințelor formulate de cefeștii din București era tergingerată. În circulara Direcției generale C.F.R. dată la 9 februarie se prevedea satisfacerea doar a unora din cerințele expuse în manifestul de la 2 februarie.

Măsurile luate de Direcția generală C.F.R. în cîrdășie cu guvernul nu au putut stăvili însă acțiunea hotărîată a muncitorilor cefești. Organizarea luptei de către Comitetul Central de acțiune, sub îndrumarea partidului, a asigurat conducerea în continuare a luptei muncitorilor cefești. Încercînd să preîntîmpine noua grevă proiectată la Grivița, ca și în întreaga țară, guvernul a arestat în noaptea de 14 spre 15 februarie numeroși militanți revoluționari, conducători

ai muncitorilor cefești, membri ai Comitetului Central de acțiune, membri ai organelor locale ale P.C.R. și U.T.C., ai comitetelor de acțiune și ai comitetelor sindicale.

În zorii zilei de 15 februarie, vestea arestării conducătorilor s-a răspîndit cu înălță în toate cartierele Capitalei. Membrii Comitetului de fabrică de la Grivița care nu au fost areștați au luat măsuri pentru mobilizarea cefeștilor la luptă. În dimineața de 15 februarie 1933, muncitorii de la Grivița, dînd un minunat exemplu de unitate proletară, curaj și eroism, au declarat grevă, ocupînd întreaga incintă a atelierelor.

În momentul intrării în luptă, muncitorii au cerut eliberarea imediată a conducătorilor areștați, ridicarea stării de asediu, recunoașterea Comitetului de fabrică, respectarea condițiilor obținute la 2 februarie. În curtea atelierelor se aflau circa 7.000 de muncitori hotărîți să lupte pînă la obținerea tuturor revendicărilor. Sute de muncitori erau grupați în fața clădirii administrației atelierelor. Din primele momente a fost ocupată uzina electrică, iar sirena a fost încredințată unui grup de muncitori. În același timp, de jur împrejurul atelierelor și la porțile principale au fost postate gărzi de autoapărare.

Lupta proletariatului de la Grivița, sub conducerea directă a Comitetului de fabrică, a luat caracterul unei lupte mișcări politice de masă, îndeplînd direct împotriva regimului burghez-mosieresc, pentru independența națională, împotriva înrobirii țării de către imperialismul străin. Sprijinind hotărîrea adoptată de

Comitetul executiv al Comitetului de fabrică, al cărui secretar era tovarășul Chivu Stoica, muncitorii greviști adunați în curtea atelierelor și-au exprimat cu fermitate intenția de a continua lupta pînă la cucerirea revendicărilor. În jurul atelierelor au fost concentrate numeroase forțe de reprimare. Dar muncitorii n-au cedat în fața călăilor.

„Străpunsii cu haionetele, izbili cu patul puștilor, firiți spre poartă și aruncați în camioanele dinainte pregătite — scria „Știința” despre muncitorii areștați — ei continuau să strige lozinci de luptă: „Jos asasinii muncitorilor!” Printre cei uciși în timpul singeroasei reprimări au fost Dumitru Popa, Gheorghe Popescu, Dumitru Maier, Vasile Roația. Un mare număr de muncitori au fost răniți, iar peste 2.000 areștați.

Vestea asasinatului de la Grivița a ridicat în întreaga țară un urias val de solidaritate, care s-a exprimat prin greve, demonstrații, manifestații de stradă în orașe și centre muncitorești, prin strîngerea a zeci de mii de iscălituri de protest, prin publicarea de articole și declarații în presă în sprijinul muncitorilor cefești, prin ajutorarea materială a areștaților și participarea cercurilor largi ale opiniei publice.

Un puternic răsunet au avut luptele din februarie 1933 în rîndurile mișcării muncitorești și ale opiniei internaționale. Din Franța, Cehoslovacia, U.R.S.S., Anglia, Italia, Germania, Statele Unite, America de Sud, din Africa și diferite țări ale

Asiei au fost trimise scrisori, moțiuni de protest, telegrame; delegații de muncitori au venit să-și aplece pe brați lor în fața tribunalului militar. În timpul judecării procesului conducătorilor muncitorilor cefești și petroliferi lupta a continuat cu vi-goare. Răspunsurile celor implicați în proces au constituit în fapt un aspru rechizitoriu la adresa regimului burghez-mosieresc.

Cu toată reprimarea singeroasă și teroarea dezlîntită apoi împotriva mișcării muncitorești, luptele din 1933 ale cefeștilor din București și ale muncitorilor din întreaga țară au constituit, atît prin rezultatele lor imediate cit și prin influența profundă pe care a avut-o asupra desfășurării ulterioare a evenimentelor, o mare victorie politică a proletariatului.

În timpul desfășurării luptelor din 1933 s-au călît noi cadre de activiști ai partidului, ca Gheorghe Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Ilie Pintilie, Gheorghe Vasiliuși și alții, care de astăzi constituie nucleul și masa de oameni ai muncii. În timpul acțiunilor revoluționare s-a încheiat de jos frontul unic muncitoresc, ceea ce a demonstrat încă o dată forța și tăria luptei unite a clasei muncitoare.

Cadrele comuniste proletare formate în timpul luptelor de clasă din anii 1929—1933, au adus un proaspet suflu revoluționar care a impulsionat creșterea și dezvoltarea activ-

tății partidului și a organizațiilor de masă. În urma luptelor cefeștilor și petroliferilor s-au întărit rîndurile partidului; în partid au intrat mulți muncitori călîți în luptele de clasă. În timpul eroicelor lupte desfășurate în 1933, experiența, capacitatea de cuprindere și organizare a partidului au sporit, călîndu-l pentru acțiuni care aveau să ducă la realizarea sarcinilor revoluției în România.

Acum, după 33 de ani, idealurile pentru care au luptat și s-au jertfit muncitorii cefești, petroliferi, mini-eri, cadrele didactice și numeroși militanți revoluționari și patrioți, și-au găsit împlinirea. Ca rezultat al luptei revoluționare a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a întregului popor, sub conducerea partidului comunist, steagul socialismului futură mîndru, biruitor deasupra României.

Partidul Comunist Român dă o înaltă prețuire tradițiilor glorioase de luptă ale clasei muncitoare, ale poporului nostru. Cel mai înalt omagiu pe care cadrele didactice, toți slujitorii școlii noastre îl aduc amintirii celor care, prin lupta lor, au contribuit la eliberarea poporului și la făurirea României socialiste îl constituie munca plină de abnegație pentru aplicarea lineii politice a partidului, pentru pregătirea de cadre capabile să contribuie la îndeplinirea obiectivelor însușite de stabile de Congresul al IX-lea al partidului, pentru desăvîrșirea construcției socialiste în România.